

редників і нефінансових підприємств до зміни цінових і нецінових умов на зовнішніх ринках капіталу.

• По-друге, модель інтеграції в систему міжнародного руху капіталу. Ступінь залучення країни в транскордонні потоки капіталу характеризує її схильність до зовнішніх шоків. Найбільшою мірою до негативних ефектів схильні країни, що проводять експансію на міжнародні ринки капіталу. Ступінь конвергенції в країнах об'єднання вище, якщо вони одночасно є або чистими кредиторами, або чистими позичальниками у решти світу. Це зближує їх реакцію на зовнішні валютно-фінансові шоки.

• По-третє, ступінь доступу до зовнішніх ринків та обсяги зовнішнього фінансування. Доступ до міжнародного ринку зовнішнього фінансування характеризує модель фондування внутрішніх інвестицій, а також величину валютних ризиків, які бере на себе економіка. Країни з високим обсягом зовнішнього фінансування найбільш уразливі з погляду зовнішніх загроз і вимагають більш оперативних і кардинальних заходів валютно-фінансового регулювання.

• По-четверте, характеристика реакції на зовнішні шоки на валютно-фінансовому ринку з боку органів монетарного регулювання. Заходи монетарного регулювання визначаються як об'єктивними факторами (ємність і ступінь інфраструктурної розвиненості ринків), так і історико-культурними традиціями. Проте уряди окремих країн об'єднання обирають для себе комплекс найбільш дієвих з їхнього погляду заходів протидії зовнішнім шокам. До основних питань, на які відповідає модель адаптації інститутів монетарного регулювання до зовнішніх шоків, слід віднести: вибір між інструментарієм відсоткової політики і заходами валютної політики, позиція уряду відносно валютних інтервенцій і точка зору щодо готовності підтримати

обмінний курс національної валюти, ступінь гнучкості у валютних обмеженнях, статус інфляційної мети в ієрархії орієнтирів центрального банку, типова реакція на рух «гарячого» капіталу та інше. Схожість процедур монетарного регулювання в країнах об'єднання значною мірою зумовлює готовність монетарної влади йти на узгодженість монетарної політики та прийняття спільних заходів щодо протидії зовнішнім шокам.

Висновки

Таким чином, валютно-фінансова конвергенція є невід'ємною складовою частиною загальноекономічної конвергенції, вона активно впливає на зближення відтворювальних умов в країнах об'єднання, а також дозволяє скоординовано протидіяти зовнішнім шокам. Рівень валютно-фінансової конвергенції пропонується визначати на основі критеріїв, що виходять з базових принципів теорії ОВЗ, – за ступенем синхронності реакції фінансових ринків та органів монетарного регулювання на зовнішні шоки.

Список використаних джерел

1. Пищик В.Я. Тенденции и перспективы валютного сотрудничества в рамках СНГ с учетом мирового опыта / Формирование интеграционных объединений стран СНГ: финансовый, валютный, банковский аспект. – М.: Финансы и статистика, 2006.
2. Mundell R.A. The Monetary Dynamics of International Adjustment under Fixed and Flexible Exchange Rates // Quarterly Journals of Economy. May 1960. – P. 227–257.
3. Krugman P. Policy Problems of a Monetary Union. In: P. De Grauwe and L. Papademos (eds.). The EMS in the 1990's. London: Logman, 1990.
4. Mandell R.A. A Theory of Optimum Currency Area // The American Economic Review. 1961. September. Vol. 51. №4. P. 657–665.

О.М. СЕРГІЄНКО,

к.е.н., доцент, завсектором НДЕІ Мінекономрозвитку і торгівлі України

Концептуальні особливості прогнозування показників СНР за секторами економіки

У статті розглянуті особливості прогнозування показників СНР за секторами економіки. Описана розроблена модель прогнозування на короткостроковий період. Визначено, що саме секторний розріз моделі дозволяє передбачати наслідки регулюючого впливу держави на результати економічної діяльності окремих груп інституційних одиниць, виявляти роль кожного сектору у формуванні найважливіших макроекономічних агрегатів.

Ключові слова: прогноз, модель, екзогенні показники, СНР, інституційні сектори, рахунки.

Е.Н. СЕРГИЕНКО,

к.э.н., доцент, завсектором НИЭИ Минэкономразвития и торговли Украины

Концептуальные особенности прогнозирования показателей СНС по секторам экономики

В статье рассмотрены особенности прогнозирования показателей СНС по секторам экономики. Описана разработанная модель прогнозирования на краткосрочный период. Определено, что именно секторный разрез модели позволяет предсказать последствия регулирующего влияния государства на результаты экономической деятельности отдельных групп институциональных единиц, выявлять роль каждого сектора в формировании главных макроекономических агрегатов.

Ключевые слова: прогноз, модель, экзогенные показатели, СНС, институциональные сектора, счета.

О.М.СЕРГИЕНКО,

phD economics, associate professor, зав.сектором SRIE Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine

Conceptual features of prognostication of indexes of SNR are after the sectors of economy

In the article the considered features of prognostication of indexes of SNR are after the sectors of economy. The developed model of prognostication is described on a short-term period. Certainly, that exactly the sectoral cut of model allows to foresee

the consequences of regulative influence of the state on the results of economic activity of separate groups of instituciynikh units, to find out a role each to the sector in forming of major macroeconomic aggregates.

Keywords: prognosis, model, exogenous indexes, SNR, instituciyni sectors, accounts.

Постановка проблеми. Особливістю сучасного розвитку економіки України є підвищення ролі інституційної складової стабільного економічного розвитку, що вимагає вдосконалення методів та принципів прогнозування, які базуються на показниках Системи національних рахунків (СНР) в секторному розрізі. В зв'язку з цим актуальною стала потреба в розробці інтегрованих модельних розрахунків прогнозування показників СНР за інституційними секторами, які б з однієї сторони відображали процеси виробництва, утворення, розподілу та використання доходів, що є основними в процесах відтворення, а з іншої – ув'язували б економічну поведінку інституційних секторів, їх показники з макроекономічними тенденціями розвитку економіки в перспективі.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Значний внесок у розробку процесу прогнозування на макрорівні зробили вітчизняні науковці В.М. Гейць, В.Ф. Беседін, І.Г. Манцуров, Я.А. Жаліло, І.В. Крючкова, Б.Я. Панасюк, М.І. Скрипниченко та інші. У той же час, незважаючи на вагомість отриманих наукових результатів зазначених вчених, на сучасному етапі потребують свого подальшого дослідження питання моделювання економічної динаміки, що вимагає врахування існуючих модельних розробок у взаємозв'язку із секторною складовою.

Мета статті – описати розроблену модель прогнозування показників СНР за секторами економіки та виявити їхні особливості.

Виклад основного матеріалу. В науково-дослідному економічному інституті (НДЕІ) Міністерства економічного розвитку і торгівлі України була розроблена інтегрована модель короткострокового прогнозування показників національних рахунків за секторами економіки, яка складається із наскрізної системи таблиць та алгоритмів в блочній структурі з урахуванням існуючих зв'язків у інституційних секторах. Дана модель спрямована на підвищення точності, збалансованості і взаємоузгодження прогнозних показників Системи національних рахунків, бюджету, платіжного балансу, монетарних та соціальних показників і на цій основі досягається забезпечення обґрунтованості управлінських рішень на макrorівні.

При розробленні інтегрованої моделі за основу були прийняті Методичні рекомендації з прогнозування основних макроекономічних показників на короткостроковий період, які затверджені наказом Мінекономіки України 27.02.2010, методологія прогнозування показників СНР, що розроблена НДЕІ разом з фахівцями Мінекономрозвитку і торгівлі України, а також Методичні рекомендації щодо складання рахунків за секторами економіки та підсекторами, які розроблені та затверджені наказами Держкомстату України.

Прогнозний горизонт модельних розрахунків передбачає короткостроковий період, що пов'язано з необхідністю прогнозування макроекономічних показників на поточний рік та два наступні, як для формування прогнозних показників соціально-економічного розвитку, так і для розробки бюджету. При цьому необхідно зазначити, що фактично прогнозні розрахунки показників СНР здійснюються на більш тривалій період, що пояснюється

затримкою звітних статистичних показників національних рахунків у часі (на рік, півтора), а поточний рік є умовно прогнозним роком, оскільки існуюча статистична інформація відображає лише окремі макроекономічні показники або їх складові.

Інтегрована модель побудована на основі блочної структури, яка дозволяє автономно здійснювати розрахунки за секторами внутрішньої економіки, а також застосовувати альтернативні розрахунки, за умови якщо відбуваються уточнення інформаційної бази даних, зміни законодавства тощо.

Модельні розрахунки здійснюються в пакетному середовищі Microsoft Excel. За розробленими модельними секторними блоками здійснюється прогнозування показників СНР на всіх стадіях економічного обороту у фактичних цінах: виробництва товарів і послуг, утворення первинних доходів, їх розподілу і перерозподілу, формування наявних доходів секторів економіки та їх використання на споживання і нагромадження.

Прогнозна інтегрована модель включає показники СНР за п'ятьма секторами внутрішньої економіки: нефінансових корпорацій, фінансових корпорацій, загального державного управління, домашніх господарств, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства.

В інтегрованій моделі за допомогою ітераційних розрахунків забезпечується можливість моделювання процесів реалізації цілей і завдань економічної політики, що закладаються як припущення прогнозу, здійснення аналізу їх наслідків, взаємоузгодження основних макроекономічних показників та пропорцій, якими оцінюються розвиток секторів економіки, рівень життя населення, роль державного споживання, вплив монетарних показників тощо. Це зумовлює спрямованість моделі на її застосування в практичній діяльності як одного з інструментів прогнозування та управління національною економікою. Крім того, секторний розріз моделі дозволяє передбачати наслідки регулюючого впливу держави на результати економічної діяльності окремих груп інституційних одиниць, виявляти роль кожного сектору у формуванні найважливіших макроекономічних агрегатів.

Схема процесу прогнозування показників національних рахунків за секторами економіки зображена на рис. 1.

Розрахунок показників СНР в секторному розрізі проведено в декілька етапів, які передбачають:

1) аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку країни за передпрогнозний період, визначення пріоритетів податково-бюджетної, грошово-кредитної, соціальної та інших напрямів державної політики, здійснення оцінки розвитку економіки і її секторів на прогнозний період;

2) оцінку статистичних даних за передпрогнозний період і визначення коефіцієнтів можливих змін щодо траєкторій розвитку та формування окремих показників на наступний прогнозний рік, що відображаються в припущеннях прогнозу та екзогенних показниках;

3) проведення прогнозних експериментальних розрахунків показників СНР за секторами в залежності від напрямів державної політики і вибраних пріоритетів;

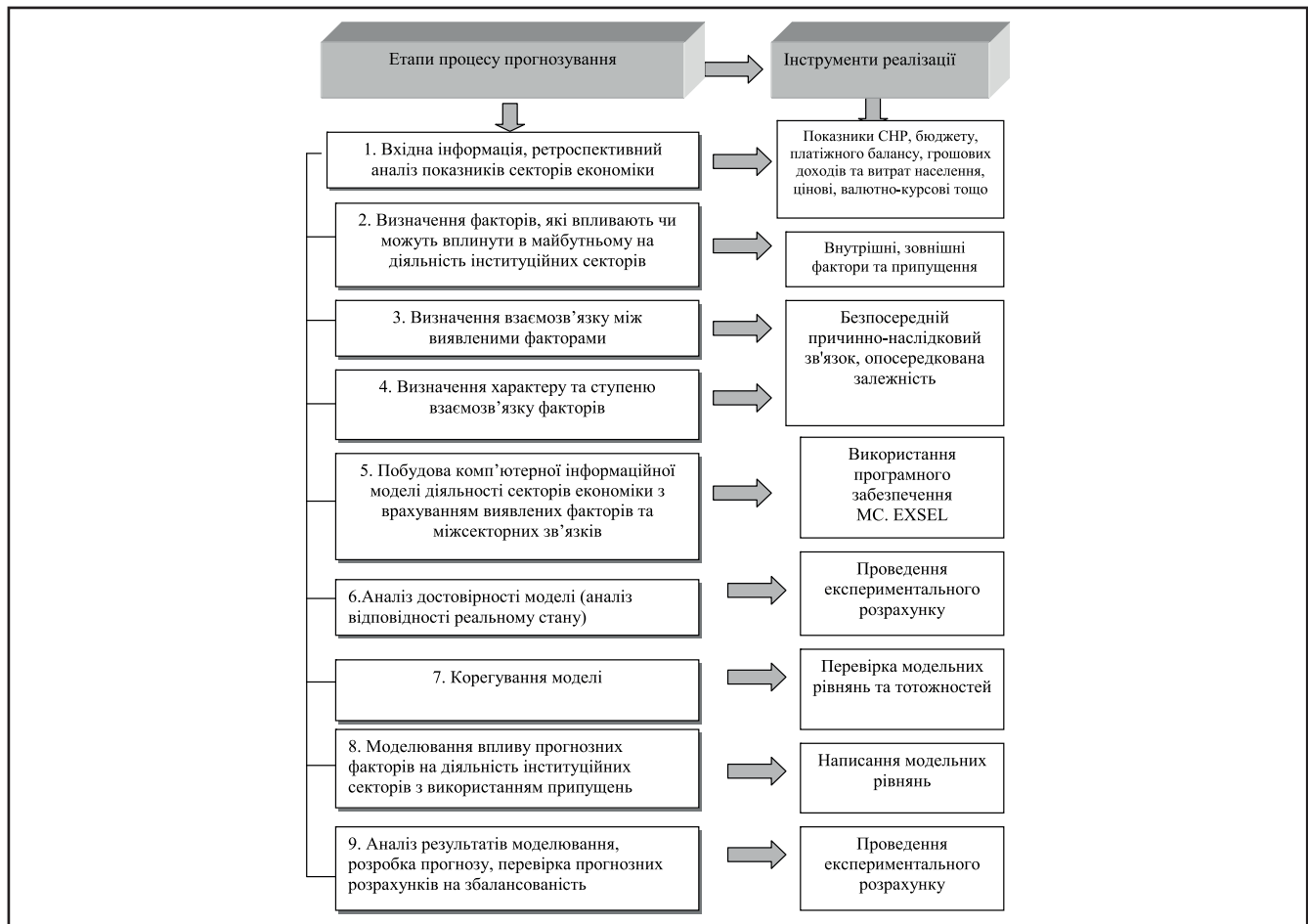

Рисунок 1. Схема процесу прогнозування показників національних рахунків за секторами економіки

Примітка. Розробка автора.

4) узгодження отриманих результатів прогнозних розрахунків за модельними блоками з показниками інших секторів, макроекономічними пропорціями і секторними структурами та їх корегування в разі необхідності;

5) уточнення прогнозних розрахунків за секторами економіки, аналіз результатів та визначення ризиків прогнозу.

Аналітичний етап передбачає обробку статистичних і розрахункових даних, в результаті якої отримуємо траєкторії розвитку стану економіки в цілому, секторів, їх роль у створенні балансуєчих показників СНР, а також допоміжні показники, що відображають доходи і видатки Зведеного бюджету, доходи і витрати населення, структуру формування валового наявного доходу секторів і пропорції його розподілу на споживання та заощадження, обсяги і динаміку ВДВ та ВВП. Паралельно визначаються головні цілі економічної політики (орієнтири що закладені в екзогенних показниках), основні макроекономічні та секторальні пропорції, фактори, що впливають на формування доходів та витрат секторів економіки в передпрогнозованому періоді.

На наступному етапі в процесі вивчення наявної прогнозної інформації на короткостроковий період, які визначаються як екзогенні показники (проекту Зведеного бюджету, прогнозу грошових доходів та витрат населення, Платіжного балансу, індексу роздрібного товарообороту, середньорічного індексу цін виробників промислової продукції, індексу споживчих цін, індексу цін машинобудування, індексу цін будівельно-

монтажних робіт, валютного курсу, дефіциту бюджету тощо) розраховуються окремі складові кінцевих споживчих витрат в секторному розрізі за рахунок коштів бюджету, грошових доходів населення, можливого нагромадження основного капіталу секторів економіки тощо.

Далі здійснюється детальний прогнозний розрахунок показників СНР за інституційними секторами. В моделі прогнозується біля 40 показників по кожному сектору економіки, перелік яких зображено на рис. 2. На цьому етапі необхідним є залучення додаткової статистичної, аналітичної та прогнозної інформації щодо джерел формування фінансових потоків, встановлення макроекономічних взаємозв'язків та секторних перетоків.

Потім здійснюється ітеративна процедура узгодження й уточнення отриманих прогнозних показників за секторними модельними блоками та їх агрегування на рівні економіки в цілому. При цьому окремі прогнозні показники розраховуються на основі врахування міжсекторних перетоків, всі інші – агрегуються за допомогою складання модельних блоків за секторами.

На завершальному етапі проводиться аналіз результатів прогнозних розрахунків в рамках секторних розрахунків з виходом на всі балансуєчі показники, оцінюються відповідність цих результатів загальним цілям і завданням державної політики у відповідних сферах, урядовим документам, структурі узагальнюючих макроекономічних агрегатів та пропорцій.

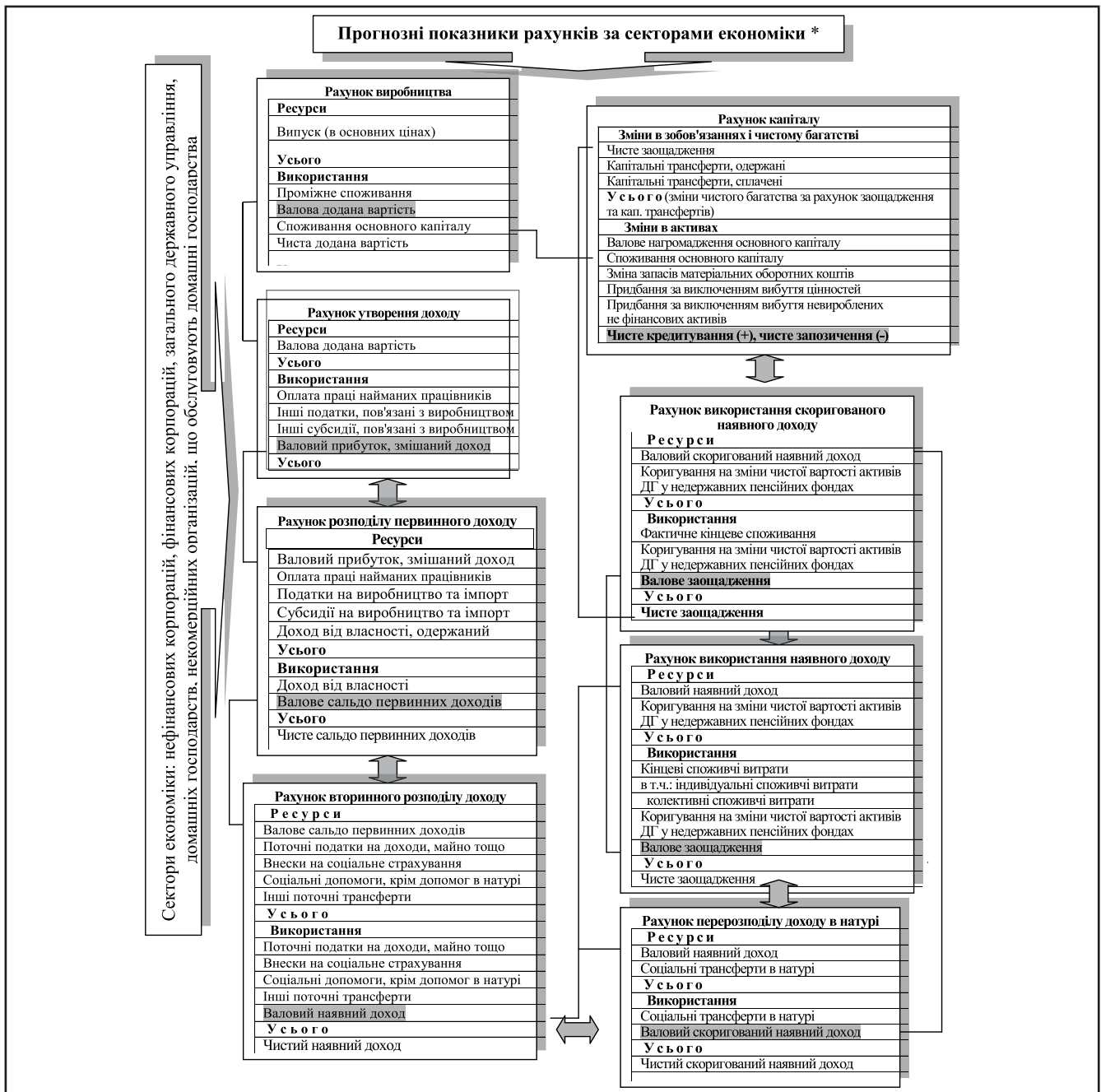

Рисунок 2. Перелік рахунків та показників, які підлягають прогнозуванню за даною моделлю

* Балансуючі показники виділено темним кольором; лініями – їх перехід з рахунку до рахунку

Структура інтегрованої моделі короткострокового прогнозування показників національних рахунків за секторами економіки представлена на рис. 3.

Розроблена модель представляє собою сукупність блоків за секторами економіки, що знаходяться у певних взаємозв'язках між собою, а також вихідні зведені інтегровані таблиці за роками прогнозного періоду.

Інтегрована модель представлена наступними блоками, які розміщені на окремих листах пакетного середовища Microsoft Excel: 1) екзогенні показники; 2) перелік коефіцієнтів за допомогою яких доцільно проводити коригування прогнозних розрахунків, що визначаються експертно; 3) сектор нефінансових корпорацій (НФК); 4) сектор фінансових корпорацій (ФК); 5) сектор загального державного управління (ЗДУ); 6) сектор

домашніх господарств (ДГ); 7) сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (НКО); наступні листи з восьмого по одинадцятий представлено як вихідна інтегрована прогнозна таблиця за прогнозними роками: 8) 2014 рік; 9) 2015 рік; 10) 2016 рік; 11) 2017 рік; наступні листи відображають структурні, секторні та загальні співвідношення показників, перелік яких може змінюватися в залежності від потреб користувачів моделі (рис.4).

Кожний блок являє собою сукупність таблиць, які містять всі необхідні для подальших прогнозних розрахунків показники як у вартісному обчисленні, так і у відносних величинах.

Блоки за секторами побудовано в середовищі Microsoft Excel, де в кожному блоці наведені звітні та прогнозні дані відповідного рахунку сектору, враховані загальноекономічні

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

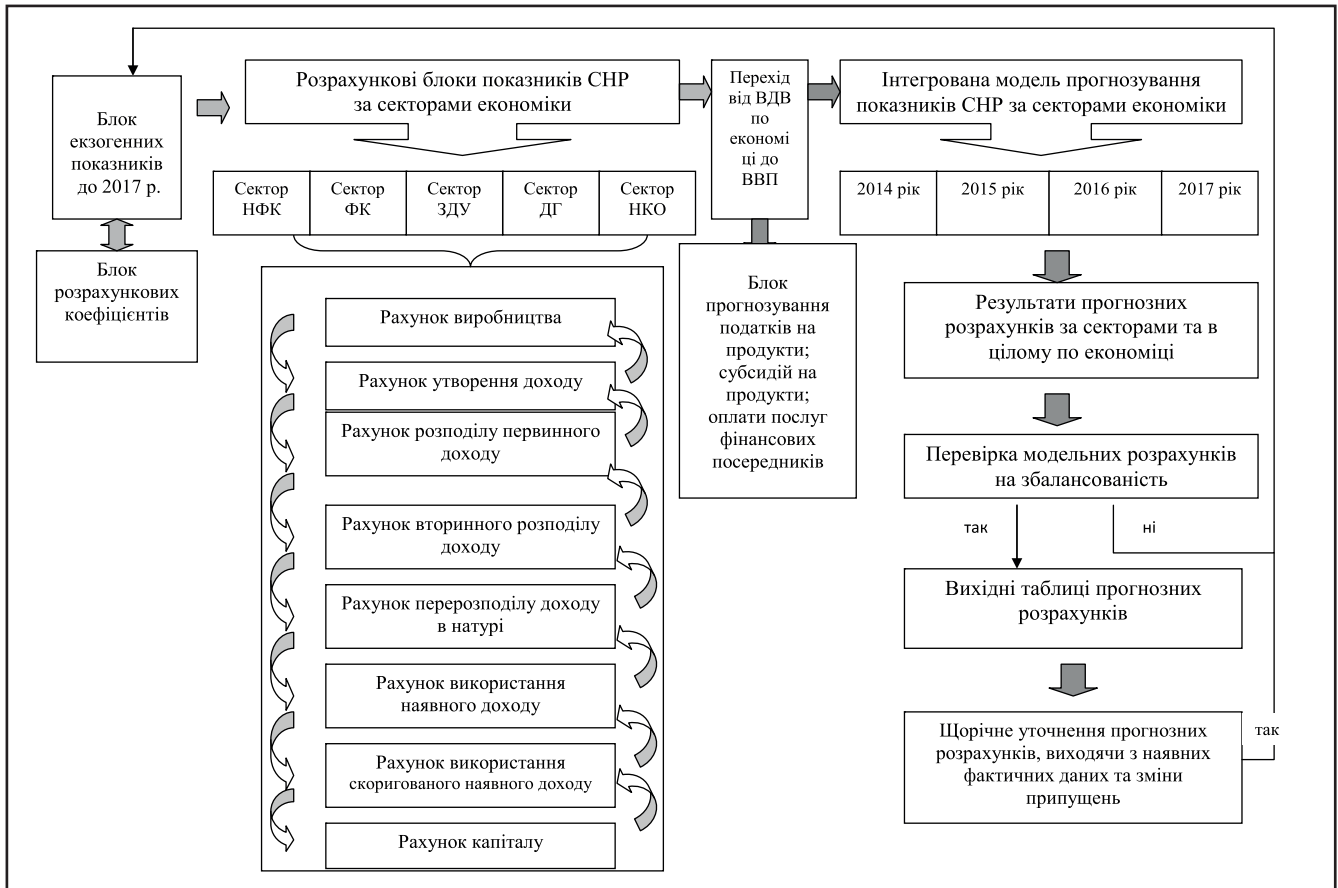

Рисунок 3. Структура інтегрованої моделі короткострокового прогнозування показників СНР за секторами економіки
Розробка автора.

Національні рахунки за інституційними секторами, млн.грн.																	
2014 рік																	
Рахунок	Всього	Товари і послуги (нетто)	Інші сеп	Львів за інституційними секторами економіки	Некласифіковані організації, що обслуговують домашні господарства	Домашні господарства	Сектор державного управління	Фінансові корпорації	Нефінансові корпорації	Фінансові корпорації	Сектор державного управління	Домашні господарства	Некласифіковані організації, що обслуговують домашні господарства	Львів за інституційними секторами економіки	Інші сеп	Товари і послуги (нетто)	Всього
Використання																	
1. Рахунок виробництва / Зовнішній рахунок	872049	872049	772293														872049
2. Товари і послуги	3884496	3884496	2350836	1988	164064	144836	51174	1988774									3884496
3. Валова додана вартість / валовий внутрішній продукт	208767	208767	-2653,1														208767
4. Чиста додана вартість / чистий внутрішній продукт*	1533660		1533660	7906	415233	240820	71370	798331									1533660
5. Зовнішня сума товарів і послуг	-218820		-218820	-1029	-41210	-31382	-2527	-142692									-218820
6. Сума праці найманих працівників	1314840		1314840	6877	374023	209458	68843	655629									1314840
7. Податки на виробництво та імпорту	246564		246561	483	4946	343	1208	30813									246564
8. Субсидії на виробництво та імпорту	-22027		-22027	0	-91	0	0	-21936									-22027
9. Субсидії на продукти і інші субсидії, пов'язані з виробництвом	-2653,1		-2653														-2653
10. Валовий продукт	208767		208767														208767

Рисунок 4. Фрагмент таблиці інтегрованої моделі короткострокового прогнозування показників СНР у середовищі Microsoft Excel

та специфічні припущення даного сектору. На кожному листі рахунку відображено:

– перелік показників (у рядках таблиць), що складають ресурсну частину та частину використання відповідного рахунку;

– динаміка років за звітний період (2001–2013) та прогнозний (2014–2017), наведена у стовпцях таблиць;

– прогнозні показники розраховано за формулами, які наведені у строчці формул Microsoft Excel;

– у разі прогнозування показника за трендовою динамікою, наведено відповідний графік динаміки ряду з лінією тренду із зазначенням формули та отриманого коефіцієнта детермінації (R²);

– в кінці рахунків наведені розрахункові ряди коефіцієнтів, що використовуються для розрахунків прогнозних значень.

Таким чином, у загальному вигляді структура кожного секторного блоку подана стандартною схемою, при цьому як вхідна, так і вихідна інформація одного блоку може бути вхідними параметрами для іншого блоку.

Усі блоки моделі є взаємопов'язаними: при актуалізації вхідної бази даних відбувається синхронізація між блоками, а після її завершення – автоматичний перерахунок всіх показників за секторами економіки.

Для зручності користування моделлю та з метою відображення різних алгоритмів розрахунку, в моделі розрахункові показники наведено різними кольорами. Так, наприклад, показники, що прогноуються представлено голубим кольором; показники, які переносяться з інших рахунків – зеленим кольором; результативні показники, які розраховані як сума декількох – жовтим; вхідні – сірим; коефіцієнти – жовтогарячим.

Процес моделювання передбачає розробку параметрів, що екзогенно задаються до моделі у вигляді показників–припущень, які надалі використовуються в прогнозних розрахунках.

Блок екзогенних показників представлений показниками, які відображають:

1. Соціальні гарантії: темпи росту мінімальної пенсії; темпи росту мінімальної заробітної плати; темпи росту прожиткового мінімуму.

2. Цінові параметри: індекс споживчих цін; індекс цін виробників промислової продукції; індекс цін машинобудування; індекс цін будівництва. індекс споживчих цін на житло, воду, газ та інші види палива; курс гривні до долара США (всі цінові параметри представлено як середньорічні величини).

3. Платіжний баланс: експорт товарів та послуг за методологією платіжного балансу; імпорт товарів та послуг за методологією платіжного балансу; первинні доходи; доходи від інвестицій; оплата праці; поточні податки на доходи, майно тощо, одержані від інших країн; поточні податки на доходи, майно тощо, одержані від інших країн; поточні трансферти; поточні трансферти сектору ЗДУ (технічна допомога); грошові перекази працюючих за кордоном; поточні податки на доходи, майно тощо, сплачені іншим країнам; соціальні допомоги, крім допомог у натурі, сплачені іншим країнам; капітальні трансферти.

4. Бюджетні показники: обслуговування боргу; установлена чинним законодавством номінальна ставка податку на додану вартість; установлена чинним законодавством номінальна ставка податку з доходів фізичних осіб; установлена чинним законодавством номінальна ставка податку на прибуток підприємств; питома вага КВ бюджету у ВВП; дефіцит бюджету у процентах від ВВП.

5. Грошово–кредитні показники: темпи зміни надання кредитів, у тому числі іпотечних (за секторами економіки); процентні ставки за кредитами (середньозважені в річному обчисленні) за секторами економіки; процентні ставки за депозитами (середньозважені в річному обчисленні) за секторами економіки.

Однією з переваг створеної моделі є можливість в імітаційному режимі конструювати зміни у структурі виникнення та в перетоках фінансових ресурсів під впливом прогнозованих змін у фінансній, монетарній й соціальній політиці та реагування на них інституційних секторів економіки. Це дозволяє здійснювати розрахунки як прямими методами, так і через прогнозні коефіцієнтні співвідношення між показниками, через структурні частки, трендові та багатофакторні рівняння, які характеризують поведінку секторів та їх взаємозв'язки.

При цьому необхідною умовою є дотримання принципу балансування ресурсів та їх використання по кожному з секторів економіки. У результаті секторного моделювання відбувається визначення балансуєчих показників по кожному рахунку: валової доданої вартості (для секторів економіки) та валового внутрішнього продукту для всієї економіки; валового прибутку, змішаного доходу; наявних доходів розподілених за складовими секторної структури первинних та вторинних доходів; кінцевих споживчих витрат, валового нагромадження основного капіталу; чистого кредитування (+), чистого запозичення (–).

Після проведення прогнозних розрахунків за секторами економіки та їх агрегування на рівні економіки в цілому постає завдання перевірки прогнозних значень показників СНР на збалансованість та їх корегування в разі необхідності. Перевірка на збалансованість відбувається шляхом здійснення ітеративної процедури узгодження й уточнення отриманих прогнозних показників та агрегованих на їх базі макроекономічних агрегатів.

Висновки

Розроблена інтегрована модель СНР дозволяє враховувати вплив зміни окремих індикаторів економічного і соціального розвитку на можливості динаміки в секторному розрізі та економіки в цілому, забезпечувати збалансованість показників на макrorівні: виробництва, бюджету, монетарних та соціальних показників, показників платіжного балансу на різних етапах прогнозних розрахунків. Оскільки розроблена модель передбачає імітаційний характер, в ній за допомогою ітеративних розрахунків забезпечується можливість моделювання процесів реалізації цілей і завдань економічної політики та аналізу її наслідків, взаємоузгодження основних екзогенних показників, якими оцінюються розвиток реального сектору, рівень життя населення, роль державного споживання, вплив монетарних показників та зовнішньоекономічної кон'юнктури.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Класифікація інституційних секторів економіки // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України. Методика розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом і за доходами // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України. Методичні вказівки щодо розрахунку доходів та витрат населення України // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України. Методичні рекомендації щодо складання рахунків сектору нефінансових корпорацій за

підсекторами (затверджено Наказом Держкомстату України від 25.10.2007 №392). – К., 2007.

5. Державна служба статистики України. Методичні рекомендації щодо складання рахунків сектору фінансових корпорацій за підсекторами (затверджено Наказом Держкомстату України від 01.12.2007 №579). – К., 2007.

6. Державна служба статистики України. Методичні рекомендації щодо складання рахунку вторинного розподілу доходу за інституційними секторами економіки // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Державна служба статистики України. Методичні рекомендації щодо складання рахунку капіталу за інституційними секторами економіки // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

8. Державна служба статистики України. Методологічні положення щодо річного розрахунку валового внутрішнього продукту методом кінцевого використання // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. Державна служба статистики України. Методологічні положення щодо ретроспективного перегляду рахунків виробництва й утворення доходу у зв'язку із запровадженням класифікації видів економічної діяльності КВЕД–2010 // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

10. Методичні рекомендації з прогнозування основних макроекономічних показників на короткостроковий період (затверджено Наказом Міністерства економіки України від 27.02.2010 №203).

11. Прогнозування і розробка програм: метод. посіб. / В.Ф. Беседін та інші; [за ред. В.Ф. Беседіна]. – К.: Наук. світ, 2000. – 468 с.

Ж.К. СІДНЕВА,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту, Національний університет харчових технологій,

Н.Ю. КУЗЬМІНСЬКА,

к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва, Київський політехнічний інститут

Актуальні аспекти забезпечення продовольчої безпеки України

У статті розглянуті основні критерії оцінки забезпечення продовольчої безпеки: продовольча незалежність країни, фізична та економічна доступність продовольства та якість продуктів харчування.

Ключові слова: продовольча безпека, фізична достатність, економічна доступність, якість продуктів харчування, оцінка.

Ж. СІДНЕВА,

к.э.н., доцент кафедры менеджмента, Национальный университет пищевых технологий,

Н. КУЗЬМИНСКАЯ,

к.э.н., доцент кафедры экономики и предпринимательства, Киевский политехнический институт

Актуальные аспекты обеспечения продовольственной безопасности Украины

В статье рассмотрены основные критерии оценки обеспечения продовольственной безопасности: продовольственная независимость страны, физическая и экономическая доступность продовольствия и качество продуктов питания.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, физическая достаточность, экономическая доступность, качество продуктов питания, оценка.

J. SIDNEVA,

Ph.D., associate professor of management, National University of Food

N. KUZMINSKA,

Ph.D., associate professor, Department of Economics and Business, Kiev Polytechnic Institute

Actual aspects of food security of Ukraine

The article describes the main evaluation criteria of food security: food nezavisomost country's physical and economic access to food and quality of food.

Keywords: food safety, adequacy, affordability, quality of food, assessment.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції України у світовий економічний простір, модернізації національної економіки, проблема забезпечення продовольчої безпеки набуває особливої гостроти та актуальності. Розвиток процесів глобалізації висуває нові вимоги до забезпечення населення якісними продуктами харчування. Провідне місце серед складових національної безпеки держави належить продовольчій безпеці. Не буде перебільшенням вважати, що національна безпека значною мірою визначається вирішенням продовольчої проблеми.

Згідно із Законом України «Про основи національної безпеки України» критичний стан із продовольчим забезпеченням населення є однією із загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері (стаття 7). Забезпечення продовольчої безпеки є одним з основних напрямів

державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері (стаття 8) [1]. З цих позицій актуальним є формування такої моделі продовольчої безпеки, яка сприятиме забезпеченню країни безпечними та якісними продуктами харчування, стабільності вітчизняного виробництва продуктів харчування, обсяги якого достатні для забезпечення продовольчої незалежності держави. Гарантування продовольчої безпеки є головною умовою соціальної стабільності у суспільстві, основою підвищення якості життя населення.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Серед фахівців, які займаються дослідженням продовольчої безпеки, немає єдиної думки щодо визначення самого поняття «продовольча безпека», відбувається постійне його уточнення в міжнародних документах (наприклад, у документах